

ПРОФЕСІЙНІ ТА ОСОБИСТІ НАВИЧКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

*Байдала В.В., к.п.н., доцент
Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди;
Хорошилова І.О., к.е.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній
університет*

В даний час роботодавцям необхідні високоосвічені та цілеспрямовані фахівці, які володіють не лише певними компетенціями, а й набором відповідних особистісних якостей.

Відповідно, перед ВНЗ стоїть завдання крім формування необхідних професійних компетенцій виховати та розвивати професійно значущі особисті якості майбутніх фахівців, які якраз і необхідні для ефективного здійснення професійних компетенцій. Проте вихованню особистісних якостей, які необхідні повноцінного становлення майбутнього фахівця як професіонала у системі вищої професійної освіти приділяється, з погляду, недостатньо уваги.

Процес професійної підготовки починається з формування загального уявлення про професію, розвитку інтересу, спрямованості до професії, потім здійснюється набуття необхідних знань, умінь і навичок, здатності їх реалізувати за конкретних умов професійної діяльності, формування професійно важливих якостей особистості та позитивного ставлення до обраної спеціальності.

Особистісні якості – це здобуті людиною особливості, які виявляються у стійкому способі поведінки людини. Серед психологів поширена думка, що формування особистісних якостей здійснюється на

ранніх етапах розвитку дитини, а надалі вони лише коригуються під впливом різних факторів. Безперечно, особисті якості впливають на всі аспекти діяльності людини, виняток не становить і професійна діяльність. Вищі навчальні заклади повинні враховувати соціальне замовлення та забезпечувати формування необхідних суспільству якостей у випускника під час навчання.

Провідні науковці виділяють різні якості, які, на їхню думку, потрібні випускнику. Деякі з вчених вважають, що конкурентоспроможний фахівець повинен мати такі якості: творче ставлення до професійної діяльності, професійна зацікавленість, рефлексія, здатність до саморозвитку, організаторські здібності, професійна комунікабельність, професійне честолюбство. Інші у своєму дослідженні зазначають, що як критерії оцінки конкурентоспроможності фахівця виступають такі якості, як комунікативність, вміння робити самооцінку, здатність до інноваційної, творчої діяльності, здатність до саморозвитку.

Також є думка, що для професійної діяльності необхідно у вищій професійній установі в процесі навчання формувати такі особисті якості: відповідальність, комунікабельність, підприємливість, системність мислення, ініціативність, інтуїція, вміння переконувати, здатність до роботи «в команді», пристосовність, вміння розподілити обов'язки та віддавати вказівки, вміння стимулювати, вміння приймати рішення.

Національна система підготовки бухгалтерів зорієнтована на оволодіння майбутніми фахівцями системою знань, засвоєння зовнішніх вимог, спеціальних умінь і навичок. Окрім належного рівня теоретичної підготовки, основним інструментом роботи сучасного фінансиста має виступати його власна особистість: моральні цінності, світогляд та переконання, самооцінка, мотивація до впровадження інновацій тощо. Інструментом модернізації освіти стає компетентнісний підхід, який орієнтується на професійну компетентність як якість особистості

майбутнього фахівця, що характеризує рівень його інтеграції у середовище професійної діяльності, як і в різні соціальні середовища. Поняття «компетентний» у довідниках трактується як «той, що володіє знаннями, який має право за своїми знаннями і повноваженнями робити або вирішувати що-небудь, судити про що-небудь».

Адже майбутньому спеціалісту необхідні такі значущі особисті якості – відповідальність, організованість, прагнення досягнень, креативність, рефлексія. В якості дослідження було запропоновано роботодавцям та студентам проранжувати особисті якості за значимістю. Анкетований повинен вибрати ту якість, яка для нього найбільш значуща, і помістити її на перше місце. Потім вибрати друге за значимістю якість і помістити його за першим і так далі. Найменш важлива якість залишиться останньою.

В результаті виявили, що такі якості, як відповідальність і старанність, займають лідируючі позиції. Також роботодавці виділили такі якості, як уміння здійснювати самоконтроль, працювати з інформацією, уміння обстоювати свою думку, ініціативність. Всі ці якості, на їхню думку, потрібні фахівцям для успішної професійної кар'єри.

Також за підсумками анкетування - думки роботодавців та студентів не зовсім збігаються. У студентів немає чіткого уявлення, які особисті якості необхідні їм для успішної професійної діяльності.

У процесі формування професійної компетентності особливу увагу варто приділити спрямованості особистості майбутнього бухгалтера - мотиви, потреби й суспільні вимоги, що є регуляторами поведінки, вибору ціннісних орієнтирів. Підґрунтям професійної спрямованості виступає інтерес з боку майбутнього економіста до обраної професії, що відображається у ставленні до колег, прагненні самоосвіти та самовдосконалення тощо. Лише за таких умов можна стверджувати про те, що професійна компетентність буде сформована на належному рівні, що

дасть змогу економіста, а в частості бухгалтеру якісно виконувати професійні завдання.

Таким чином, необхідні форми та методи навчання та виховання, реалізація яких дозволить у процесі навчання успішно розвивати необхідні особистісні якості на ряду з професійними компетентностями здобувачів вищої освіти, оскільки це є найважливішим показником їх професійного розвитку. А оскільки сучасна освіта висуває високі вимоги до майбутніх фахівців, відповідно й саме поняття «професійна компетентність» повинно постійно доповнюватись, оновлюватись та розвиватись.

Література:

1. Демура І. В. Формування професійної компетентності студентів економічних спеціальностей у процесі фахової підготовки: автореферат дисертації кандидата педагогічних наук : 13.00.04 К.: 2010. 20 с.

2. Троценко І. Формування професійної компетентності майбутніх фінансистів *Педагогічні науки*. Переяслав-Хмельницький. 2016. № 65 С. 135-140.

3. Кокун О. М. Психологія професійного становлення сучасного фахівця : монографія. К. : ДП «Інформ.-аналіт. агенство», 2012. 200 с.

4. Титаренко Т. Життєві завдання як практики самоконституювання особистості. *Соціальна психологія*. 2008. № 6. С. 3-11.

5. Вознюк О. В., Дубасенюк О. А. Сучасні наукові підходи як методологічні засади компетентнісного підходу в освіті. *Професійна педагогічна освіта: компетентнісний підхід*. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка. 2011. 213 с.